

Marijan Zlobec

PREPOZNAVANJE MIHE REMCA

Podnaslov Remčevoga *Prepoznavanja* "znanstveno-fantastični roman" otkriva u piščevom književnom opusu žanr koji inače poznamo (kao jedno između pripovjednih ravni romana *Špilja*), iako je tek tu dosežena radikalnost utopijskoga svijeta u punoj mjeri. Remec je u osnovi *Prepoznavanja* sačuvao znani "zemaljski", ljudski svijet, unatoč nekim tehničkim novinama ne previše daleke budućnosti; poboljšanje – prije svega komunikativne i zaštitne prirode, pa i "arhaizama" (slavujev glas i uopće ptičjeg pjeva u šumi). Ta perspektiva autoru omogućuje skoro zemaljsku sliku, prepoznavanje ljudskoga svijeta, najviše poosobljenoga u glavnoj junakinji Kseni, "konzervativnoj" Zemljanki koju je vrijeme prevazišlo. Sa svojim psihofizičkim osobnostima se očito ne "snalazi" više u normama novoga vremena - njegovih profila ponašanja, a njoj njeno ljudsko bivstvovanje ipak omogućuje otkrivanje drugačijega svijeta; i u smislu različitosti od deklarativnih oblika, normi, kodeksa (zapisanih na ksernijevim pločicama) Unije planeta Zemlje. Ksenina "ljudskost" otkriva baš takvu (ako ne još goru) "manjkavost" novoga svijeta i društva, koja je bila (sumnjamo ili znamo) nekad (danas). To je jedna između osnovnih spoznaja *Prepoznavanja* - s jednakošću, slobodom i srećom ne bude ništa, još manje s očovječenjem čovjeka.

Remčeva tragična idejna poruka u "crnom dobu bijele udovice" je izvedena dramatično spretno, doduše pomoću opisne ravni mnogih novosti formuliranoga svijeta, međutim raspoznavajuće logično, smisleno i uvjerljivo. Autor je izgradio svijet s naglaskom na hedonističkim osnovama međuljudskih odnosa (bratska ljubav među spolovima i čulni užitak su višak slobode), koji ipak čuva hijerarhiju zabrane, sustava ovlasti, zlorabe, apsolutnoga nadzora, čak biogenetskoga, policijskoga (s detektorom laži) i koji se iskaže na koncu sigurnosno-vojnoga. Sustav slobode je jedno sužen među četiri zida doma, na mogućnost uporabe nekih tehničkih pomagala, stvari individualne uporabnosti, pred svega za dobro raspoloženje. Autor začne razdirati koprenu varljivoga svijeta pri tragičnom padu međuplanetarnog broda sa Kseninim Astom, njezinom "konzervativnom", "zemaljskom" ljubavi, a koji se pokaže, nakon istrage — homoidnim robotom. Sigurnosne mjere, saslušavanja, prisile, mučenje otkrivaju sustav apsolutne kontrole, koji ipak ne može prozreti tajne misaone vezi među zaljubljenima (neke vrsti anakronizma), zato i ne otkriva Kseninoga samilosnoga ubojstva ljubljenoga, nakon što sazna za predviđeni usud njegovog na životu umjetno održavanog mozga.

Prepoznavanje aktualizira aksiom stalne borbe između ljudskih pojedinaca i cjelokupne civilizacije pred nesigurnostima izvanjskoga, razvijenijega, još neznanoga svijeta (homoboti). Spretno je postavljena projekcija današnje stvarnosti u doba koje nije tako daleko da autor ne bi mogao stalno ostajati pri sravnjenju, suočavanju "staroga" s novim, doduše samo na nekim razinama i oblicima ljudskoga bivanja. Tragedija glavne junakinje Ksene; njena smrt pod sunčevim zracima, sadržava možda središnju idejnu poruku romana — svaki individualni otpor, svaka individualnost, sloboda nije moguća. Tehničko savršenstvo inače omogućava sve, i umjetno, naručeno začćeće, izvanjsko nošenje

ploda i rođenje, a nad svima bdi svemirski nadzorni aparat, u kojega moraš stalno vjerovati, s njim se povezivati da ti omogući "sigurnost".

Čovjek u Remčevom *Prepoznavanju* još ni izdaleka ne doseže besmrtnosti; doseže samo relativno visoku starost — i 150 godina i više i omogućena mu je smrt bez bolesti. Pri tom mu je oduzeta svaka individualna kreacija, istraživanje, misao... Višak slobode i zaduženja (jer radnoga procesa u novom svijetu, očito, nema više) je simboliziran u hranjenju ptica, tom sasvim arhaičnom poslu. Za sve ostalo skrbi tehnika. Čovjek je stvorio "potpuni" svijet, zato da ga sada nadziru, potopljen ostaje u čulnoj omami zabave i nereflektirane misli.

Poseban naglasak u Remčevom tekstu pripada jeziku. On djelomično čuva predmetnost "suvremenoga", našega svijeta, a stalno se trudi u romaneskno doba prenijeti i ponešto još nepostojeće, potencijalne i sasvim moguće elemente novoga, budućega. Tu je u tekstu mnoštvo izvrsnih neologizama - terizolka, tanga, zidozor, septum, pozimatski i negamatski kozmički segment... Još više je pojmova s posve ili približno prepoznatim značenjem kao za sinonime: stanište, kozmoplan, komunikator, uniovizija, kozmoplan, općevalnik, kozmoplovac, ljubovanje, samoljubovanje, homobotika, kozmodrom, družnik, seksnik, erototonika, vitalizator, robotofobija... Remčev jezični trud se očito slaže s vremenski ne previše - udaljene "priče"; autor u još nepostojećem svijetu razotkriva sve; ništa ne prepušta nejasnosti (osim homobotike) i nerazumljivosti, iako stvara novo i neznano. Smijemo li onda takav Remcev roman čitati u nekom pogledu tradicionalni tekst?

Preveo Ž. M.

27.01.2020.g.